

Видавниче переосмислення спадщини Григорія Сковороди у XXI столітті

Оксана Левицька

*кандидатка філологічних наук, доцентка,
доцентка кафедри медіакомунікацій Української академії друкарства
(вул. Під Голоском, 19, Львів, 79000, Україна);
доцентка кафедри прикладної лінгвістики,
Національний університет «Львівська політехніка»
(вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79000, Україна)
e-mail: oksana_levytska@ukr.net; <https://orcid.org/0000-0002-5033-4661>*

Статтю присвячено огляду видань творів Григорія Сковороди, що видані в Україні упродовж останніх двох десятиліть. Застосовуючи міждисциплінарні студії, що використовують літературознавчу та книгознавчо-видавничу методологію, здійснено систематизацію авторських книжкових видань, що побачили світ у 2000–2022 роках. Вагомим здобутком у видавничій Сковородіані є видання Повної академічної збірки творів Григорія Сковороди за редакцією професора Леоніда Ушкалова (2010). У полі зору дослідження також важливі видання минулих років, як-от перший повний переклад творів автора українською літературною мовою та його пізніші перевидання. Найкраще з погляду розмаїття асортименту представлені вибрані твори: «Григорій Сковорода. Найкраще» («Тerra Incognita», 2017), «Літературні твори» та «Життя наше — це подорож» («Апріорі»), «СковороДАР. Життя, творчість, спадок» (Видавничий дім «Школа») та ін. Значна частина видань підготовлена для вивчення творів Сковороди у школах, тож учні читають його твори в перекладах сучасною українською мовою або адаптаціях для дітей різних вікових категорій. Такі видання є в репертуарі видавництва «Школа», «Апріорі», «Клуб сімейного дозвілля», «Ранок», «Віват», «Час майстрів» та ін. Сучасні видання тяжіють до якісного візуального оформлення, графічної чи образної історії, сучасного ілюстрування, тож твори Сковороди також представлені у книжках з унікальними ілюстраціями Творчої майстерні «Аграфка», Анни Сезон, ілюстровані роботами відомого художника Олександра Ройтбурда, Марисі Рудської та інших, видані як подарункові чи колекційні книжки. У дослідженні розглянуто також переклади Сковороди російською мовою, що видані в Україні, нотні та факсимільні видання. Огляд видань дозволяє простежити певні тенденції у виданнях творів Сковороди та проблеми видавничої підготовки. Статтю супроводжує бібліографічний список виявлених та проаналізованих видань творів Сковороди.

Ключові слова: Григорій Сковорода, видання, переклади, видання для дітей, нотні видання, вибрані твори, академічне видання

Відзначення 300-річного ювілею Григорія Сковороди є більш ніж вагомою підставою переосмислити творчу спадщину мислителя, його особистість, роль в історії української та світової культури. Це також потреба поглянути на видавничий асортимент його творів, критично подивитися, з якими виданнями учні й студенти або широка читацька спільнота мають змогу працювати, а що потребує ревізії, осучаснення, переосмислення, адаптації до цифрових технологій та візуальної культури сучасності, а також проаналізувати, якого Сковороду ми можемо пропонувати для перекладу іншими мовами світу.

Ювілейні дати щоразу стимулювали видавців до підготовки проєктів, які б заповнили асортиментні лакуни у виданнях його творів і водночас були новим словом у представленні творчої спадщини Сковороди та у книжковій справі загалом. Запропонований у статті огляд видань за останні понад два десятиліття має на меті комплексний і системний огляд книжкового асортименту, дослідження видавничих тенденцій і запиту на певні видання, аналіз окремих з книг та наявних

проблем і перспектив у підготовці видань. Аналіз здійснено на основі каталогів Національної бібліотеки України імені В. Вернадського, покажчиків творів Г. Сковороди, підготовлених до попередніх ювілеїв [див. 4; 6; 8; 10], а також асортименту книготорговельних мереж та видавничої пропозиції двох останніх десятиліть. Огляд побудовано за типологічним принципом, від академічного типу видань до книжок масового типу, із залученням також видань іншої природи інформації, як-от нотних та електронних. Ми розглядаємо лише авторські книжки, тож колективні збірники та хрестоматії до цього огляду не увійшли. Дослідження має міждисциплінарний характер, базується на літературознавчих та книгознавчих студіях, що дозволяє подивитися на твір літератури з погляду видавничої практики та в системі книжкового репертуару.

Огляд окремих книжкових видань творів Григорія Сковороди публікується уперше, в українських дослідженнях украї рідко з'являються статті такого характеру, поширенішою є практика укладання бібліографічних покажчиків, які охоплюють ширший перелік публікацій творів, включаючи періодичні видання та колективні

збірники, зокрема хрестоматії та антології. З-поміж бібліографічних видань вартій уваги бібліографічний довідник Леоніда Ушкалова «Два століття сквородіани» [8], який «зафіксував найповажніші видання творів Сквороди та численні праці про українського філософа у світовому літературознавстві упродовж XIX–XX століть» [2, с. 17], а також наукові книжки та публікації Леоніда Ушкалова, Назара Федорака, Валерія Шевчука та інші [18; 42; 44], де подано комплексний огляд Сквородинівської спадщини.

Пропоноване дослідження базується також на критичному матеріалі про окремі видання: від коментарів науковців, рецензій на академічні зібрання творів в Україні та за кордоном до оцінок офіційних книжкових конкурсів та рейтингів і відгуків читачів та книготорговельних мереж [9; 43]. Ми базуємося також на наукових обґрунтуваннях укладачів видань чи перекладачів, опублікованих у фундаментальних працях, присвячених Сквороді [2; 41; 42; 43].

Дослідники зауважують, що вихід бібліографічних довідників сприяє поживленню та поглибленню сквородинознавчих студій [2, с. 17], очікуваними результатами пропонованого огляду є активізація видавців і поява нових видавничих проектів та вдосконалення редакційно-видавничих характеристик підготовки творів.

Розпочати огляд потрібно з беззаперечно важливої події 2010 року — виходу у світ Повної академічної збірки творів Григорія Сквороди за редакцією професора Леоніда Ушкалова [23], знаного сквородинознавця, автора семи книжок про Сквороду і численних історико-літературних та історико-філософських праць, опублікованих в Україні та за кордоном, перекладача й коментатора його творів [див. 2, с. 15]. Поява академічного видання є переломним моментом у видавничій практиці творів Сквороди, позаяк подальші видання значною мірою зв'язуються за цими текстами і послуговуються коментарями упорядника, частково передрукуюються тексти, уточнюються факти тощо. Ще 2013 року Ушкалов опублікував розлогу статтю у «Дивослові» із поясненнями, чому українським науковцям варто цитувати Повну академічну збірку творів, як це роблять західні колеги [43]. Таким рекомендаціям згодом почали слідувати й перекладачі й видавці, готуючи нові видання чи перевидання уже публікованих перекладів.

Академічне видання навивають «вершиною харківської сквородіани» [див. 2, с. 20], а в укладанні взяли участь декілька установ, зокрема Інститут літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України, Інститут філософії імені Г. С. Сквороди НАН України, Харківський національний педагогічний

університет імені Г. С. Сквороди, Національний літературно-меморіальний музей Г. Сквороди в Сквородинівці та Університет Альберти в Канаді [див. 2, с. 20–21].

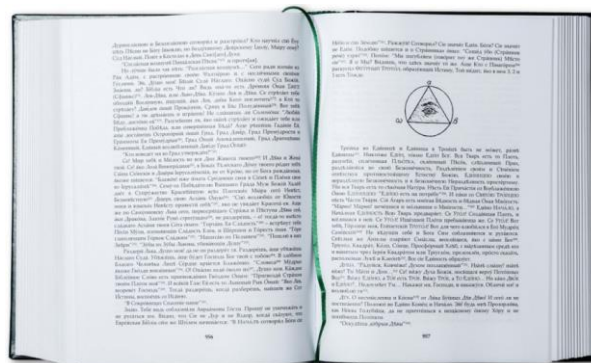

Рис. 1. Розворот Повної академічної збірки творів Григорія Сквороди [23]

Видавна восени 2010 року у видавництві «Майдан» невеликим накладом, ця книжка одразу була помічена в науковій спільноті низкою рецензій та статей в Україні та за кордоном, а також відзначена в галузі культури: отримала відзнаку «Найкраща книга Форуму видавців — 2010», перемогла у Всеукраїнському рейтингу «Книжка року — 2010», а Леонід Ушкалов, упорядник академічної збірки, одержав гран-прі цього конкурсу. Відтак книжка має чимало схвальних рецензій і сталий попит на її придбання: від наукових установ, бібліотек до приватних покупців, тож і в подальшому перевидавалася неодноразово різними накладами (від ста до тисячі примірників): у видавництві «Майдан» (2011 р., 2016 р), друге видання є в репертуарі Видавництва Олександра Савчука (від 2016 р.). У грудні 2022 року очікується з друку ще одне видання академічної збірки творів Сквороди, яке підготувало видавництво «Фоліо».

Науковий тип видань творів Сквороди видають і мовою оригіналу, і в перекладах сучасною українською мовою. У перші роки незалежності України підготовлено двотомне видання творів Сквороди за редакцією Омеляна Пріцака в перекладах зі староукраїнської мови Валерія Шевчука та Марії Кашуби. Видання вийшло в київському видавництві «Обереги» 1994 року в Гарвардській бібліотеці давнього українського письменства («Корпус українських перекладів»). Це був перший повний переклад українською літературною мовою, який слугував основою для багатьох републікацій окремих творів Сквороди у хрестоматіях та інших збірниках наступних десятиліть. Друге виправлене видання, підготовлене в Інституті літератури імені Тараса Шевченка НАН України (відповідальний редактор — Микола Сулима), побачило світ у тому ж видавництві 2005 року, вже у серії «Київська бібліотека давнього українського письменства» [36].

Найширший асортимент видань творів Сквороди на українському ринку аналізованого періоду представляють вибрані твори. Здебільшого це масові або науково-масові типи видань,

адресовані широкому колу читачів-непрофесіоналів. В українському видавничому репертуарі понад десяток сучасних видань вибраних творів, їхнє упорядкування відрізняється добром текстів, перекладами, якістю поліграфії та дизайном. Чимало з них в останні роки пропонують читачеві друковану та електронну версії.

З-поміж розмаїття вибраного зі Сковороди відзначимо найцікавіші з погляду упорядкування та дизайну книжки, а також ті, які користуються попитом у читачів. Передусім це книжка «Григорій Сковорода. Найкраще» («Terra Incognita», 2017) [22], яка містить

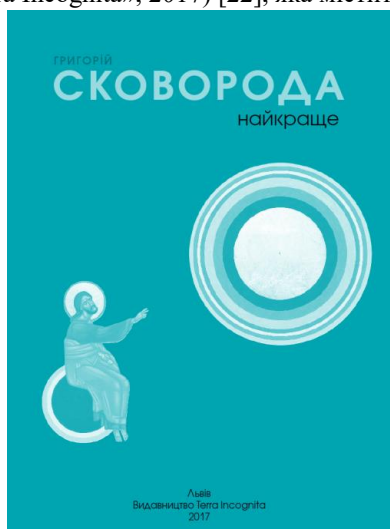

Рис. 2. Титульна сторінка видання «Сковорода. Найкраще» [22]

переклади вибраних філософських трактатів, діалогів та байок, що були раніше опубліковані, й першодруки перекладів, як-от переклад «Благодарного Еродія», який здійснила Галина Сварник ще на початку 1990-х для постановки твору на сцені Львівського молодіжного театру імені Леся Курбаса. Філософські твори видано в оновленій редакції перекладу Марії Кашуби, а байки – у перекладі Назара Федорака. Концепція оновленого «гіпстерського» Сковороди, добір текстів, графічне оформлення важливих сентенцій філософа й байкаря, ілюстрування книжки суголосними роботами художника Данила Мовчана та вступні тексти про Сковороду літературознавця Ростислава Чопика та письменника Андрія Любки забезпечили книжці сталий успіх у читачів та перевидання у наступні роки.

Деякі завбачливі видавці подбали, щоб до ювілейного року їхні сквородинівські видання не лише побачили світ, але й були в публічних та приватних книгозбірнях. Приміром, львівське видавництво «Апріорі» з присвятою до 300-річчя Сковороди видало дві книжки його художніх творів в упорядкуванні та перекладах Валерія Шевчука: «Літературні твори» (два

видання 2020 і 2021 років у серії «Споконвічна мудрість») [21] та великоформатне ілюстроване подарункове видання «Життя наше — це подорож» (також два видання 2020 і 2021) [18]. Текстове наповнення цих двох видань є ідентичним, містить вступне слово Валерія Шевчука, поетичні твори, переклади, байки, притчі, афоризми Сковороди та оповідь учня Михайла Ковалинського про свого учителя й друга. Крім основних творів у перекладах Валерія Шевчука, читачі можуть почитати окремі поетичні тексти у перекладах Віталія Маслока, Мирослава Роговича, Миколи Зерова, Марії Кашуби, а також біографічну оповідь Ковалинського у перекладі Анатолія Шевчука. Вибір різних форматів видання, традиційного книжкового типу у звичайній для видань вибраних творів поліграфії та великоформатного багатоілюстрованого подарункового видання свідчить про орієнтованість видавців на різні категорії читачів та покупців і прагнення залучити їх до читання Сковороди. Упорядник вбачає унікальність видання в тому, що в ньому зібрано усі художні твори письменника, доповнені філософськими текстами, оповіддю про Сковороду й афоризмами. У такому складі літературна спадщина барокового мислителя і справді посідає гідне місце серед видань для широкого кола. Чимало нової інформації відчитуємо про життєтворчість великого мислителя українського народу. Ілюстративний ряд книжки «Життя наше — це подорож» містить портретні зображення Сковороди, різноманітні барокові елементи книжкової оздобы (буквиці, кінцівки, віньетки) та інші графічні прикраси, серію малюнків чи їхніх фрагментів із зображеннями «кужбушків» Києво-Печерської лаври, фрагменти фресок, зображення святих, євангельських сюжетів, служителів церкви, українських мандрованців, а також нотних партитур «Саду божественних пісень», репродукції автографів окремих творів Сковороди та його рисунків.

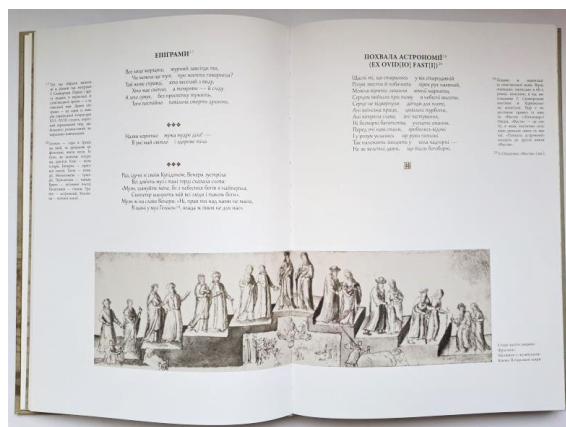

Рис. 3. Розворот книжки Григорія Сковороди «Життя наше — це подорож»

Напередодні ювілейної дати в харківському Видавничому домі «Школа» побачила світ книжка вибраних творів «СковороДАР. Життя, творчість, спадок», яку упорядкував львівський літературознавець, перекладач і дослідник творчості письменника Назар Федорак [40]. Читачеві пропонують найновішу біографію Сковороди й нові поетичні переклади «Саду божественних пісень», зорієнтовані на учнів старших класів.

Вивчення творів Григорія Сковороди у шкільній програмі зумовлює наявність в асортименті видавництва творів, адаптованих для дітей середнього шкільного віку, відтак диктує вибір текстів, особливості упорядкування й подання матеріалу. Найбільш повним для шкільної бібліотеки є вибрані твори «Сад божественних пісень» в упорядкуванні Валерія Шевчука, адресовані старшому шкільному віку, що вийшли в київському видавництві «Школа» 2007 року в серії «Бібліотека шкільної класики» [28]. 2011 року аналогічне за змістом видання вийшло у видавництві «Національний книжковий проект» у серії «Бібліотека шкільної класики. Обов'язкова програма. 9 клас» [27]. Ці видання мали заповнити лаку в тисячах шкільних та публічних бібліотек, щоб учні могли читати твори Сковороди за шкільною програмою в добрих перекладах. Шевчукова версія перекладів та упорядкування побачила світ також у серії «Апріорі дітям» — «Григорій Сковорода дітям» у рік 295-річного ювілею 2017 року [7]. До нього увійшли збірки «Сад божественних пісень», «Байки харківські», окремі твори поза збірками з передмовою упорядника. В оформленні видання використано ілюстративний ряд, що має на меті занурити учня в образне бачення українського бароко через портрети, ілюстрації, рукописи, рисунки, а також ноти й цезуру для кращого сприйняття давньої поезії.

Вартим уваги школярів та їхніх батьків є книжка для сімейного читання «Буквар миру» в упорядкуванні й перекладах Леоніда Ушкалова, видана у харківському «Клубі сімейного дозвілля» 2015 і перевидана 2016 року [15]. За змістом вибраних творів, упорядкуванням та поширенням книжка є однією із найдоступніших для масового читача, адже містить байки, вибрані філософські твори, переклади Сковороди, його листи до улюбленого учня Михайла Ковалинського та оповідь учня про свого учителя. Асортимент видань для школярів формують також книжки інших видавництв: «Ранок», «Прапор», «Андронум», «Фоліо», «Школа» та ін. [16; 17; 28; 31].

Для дітей молодшого шкільного віку вибір не є широким, проте регулярно асортимент поповнюється цікавими ілюстрованими книжками. 2020 року видавництво «Віват» запропонувало «Байки» для дітей молодшого

шкільного віку в адаптаціях Леоніда Ушкалова з ілюстраціями Інокентія Коршунова у серії «Найкращий подарунок» [12]. Це видання вже знає не лише в Україні, воно вийшло з друку в перекладах болгарською мовою (видавництво «Softpress», 2022), підтримане експертами програми «Транслейт Юкрейн» («Translate Ukraine») Українського інституту книги 2021 року, напередодні ювілею твори Сковороди були серед пріоритетів програми. Це віватівське видання продовжує виходити в перекладах іншими мовами, що свідчить про зацікавлення за кордоном творчістю Сковороди і визнання українських видавців.

Рис. 4. Обкладинка книжки «Григорій Сковорода — дітям» [3]

2021 року побачила світ книжка «Григорій Сковорода — дітям»: байки в переказі Олександра Виженка і малюнках-загадках Анни Сезон» видавництва «Час майстрів», у якому для дітей адаптовано та проілюстровано вибрані байки [3]. Автори обрали формат артбуку для зацікавлення дітей та батьків мудрістю байкаря та авторську адаптацію письменника, казкаря, філософа та скворородинознавця Олександра Виженка. Книжка інтерактивна, ігрова, містить загадки й інші елементи співдії за мотивами байок Сковороди. У час домінування візуальної культури, коли діти особливо зацікавлені не лише текстовими історіями, а й спрагли до образних оповідей, така книжка може бути одним із перших і пам'ятних знайомств дитини із творчістю байкаря.

Для дорослого читача, який надає перевагу естетичним мистецьким виданням, українські видавці запропонували «Байки харківські» в графічному опрацюванні Романи Романишин та Андрія Лесіва, знаних у світі й Україні як «Творча майстерня «Аграфка» (видавництво «Terra Incognita», серія «Українська езотерика», 2019 р.) [14]. Переклад байок у книжці — Назара Федорака, друкований раніше в різних редакціях у «Свічаді» 2009 р. (серія «Короткі історії для душі» [13]) та вибраному «Сковорода. Найкраще» видавництва «Terra Incognita» 2017 року.

Рис. 5. Оформлення збірки «Байки харківські» Творчої майстерні «Аграфка»

Ключем до розуміння особистості Сковороди, його світоглядних істин та глибоких розмислів, життєвих порад і духовного світу є епістолярний корпус текстів. Тож видання епістолярію, зокрема листів до улюбленого учня й друга Михайла Ковалинського, має неодмінно бути у видавничих планах. Десятиліття тому окреме видання листів підготував до друку Леонід Ушкалов зі вступною статтею та коментарями — книжка «Григорій Сковорода. Листи до Михайла Ковалинського» вийшла в харківському видавництві «Майдан» 2012 року [20]. У самому виданні годі знайти ім'я перекладача і час першопублікації листів, проте в коментарях зазначено, що воно надруковано за «Повною академічною збіркою творів Сковороди». Раніші публікації листів у Повному зібранні творів 1972 року вказують, що ці переклади належать Петрові Пелеху і виконав він їх ще 1944 року, готуючи до збірника пам'яті Сковороди (його, на жаль, не було видано). Уперше листи вийшли з друку 1961 року, відтоді передруковуються і в пізніших повних виданнях (вже в новітній редакції Мирослава Роговича та Марії Кашуби), й у вибраних творах «Буквар миру», і в збірнику листів «Майдану», але автора перекладу з латини та грецької не згадано. Видавцям варто звернути увагу на потребу комплексного представлення історії дружніх взаємин учителя та учня, цікавою була б публікація, можливо, й нового перекладу листів і повісті Михайла Ковалинського про Григорія Сковороду та його листів до філософа в якісному й сучасному виданні.

Як бачимо із огляду видань, твори Сковороди однаково посідають місце в серіях шкільної класики й езотерики, і навіть коротких історій для душі, а важливим складником сучасних видань є розділи афоризмів. Вони також виходять окремими виданнями, як-от видання «Григорій Сковорода. Вибрані афоризми», в оформленні якої використано репродукції малярських робіт чи їхніх

фрагментів відомого сучасного художника Олександра Ройтбурда. Добір афоризмів та ілюстрацій до них здійснив літератор та книгознавець Артур Рудзицький, книжка побачила світ у видавництві «Фоліо» 2020 р. [5]. В такому упорядкуванні й оформленні мудрість Сковороди знайде значно ширше коло читачів, врешті, показує видавцям шлях до синтезування образного й словесного начал, лаконічних Сковородинівських повчань і знаків сучасного світу та людини в ньому, як їх бачить художник.

Рис. 6. Оформлення збірки «Світ ловив мене, та не впіймав» з ілюстраціями О. Ройтбурда [35]

До ювілею вийшла у світ ще одна книжка «Фоліо» з ілюстраціями Олександра Ройтбурда — ексклюзивне видання оригінальних творів Сковороди «Світ ловив мене, та не впіймав» [35]. Змістове наповнення текстів залишилося незмінним від видань нульових [34], проте дорога поліграфія й репродукції малярських робіт свідчать, що слугує воно радше колекційним виданням, книжкою подарункового типу.

Не можна оминати увагою й те, що український видавничий ринок ще донедавна активно наповнювався російськомовними перекладами творів поета й любомудра. Каталоги Наукової бібліотеки імені Вернадського фіксують такі видання систематично, і здебільшого вони представлені в репертуарі Києва та Харкова. Та й накладу українських перекладів та книжок російською мовою в середньому однакові.

З-поміж знакових перекладів Сковороди російською відзначимо двотомне видання повного зібрання творів, яке вийшло «Богуславкнига» 2012 року [25]. Леонід Ушкалов у рецензії на це видання аналізує попередні спроби перекладу Сковороди російською, від Капніста ще за життя Сковороди і до Мінського 1999 року, як невдалі, зі

спотвореним подекуди змістом сквородинівських творів. Уміщені в цьому виданні переклади творів Сквороди російською мовою і наукове редагування здійснено в Україні: переклад Романа Кисельова, наукова редакція Сергія Йосипенка, латинські тексти подано в перекладах Марії Кашуби, а наукове консультування здійснював Мирослав Попович. Ушкалов називає його «найкращим на сьогодні виданням творів Григорія Сквороди в перекладі сучасною російською мовою» [41], і варто сказати, що для багатьох перекладачів іншими мовами воно слугує помічним, адже не таємниця, що чимало перекладачів у світі послуговуються російською як мовою-посередником при перекладі творів українського автора.

У перекладах російською виходили також книги вибраних творів із титульною назвою «Сад божественных песней», що з різним набором текстів неодноразово виходили у видавництві «Фоліо» (2009 р.; два видання 2013 р. у друкованій та електронній версіях) [38], видавництві «Андронум» (2020 р., паперове та електронне) [32].

Для дев'ятикласників «Фоліо» підготувало твори Сквороди в серії «Мініатюра» теж російською мовою [33].

З-поміж перекладів іншими мовами, що видані в Україні, варто відзначити видання білінгви «Сад божественных песней, прозябший из зерн Священнаго Писания», переклад поезій українською належить Валерію Шевчуку, римунською — Євсебію Фрасенюку, книжка побачила світ у чернівецькому видавництві «Наші книги» 2012 року невеликим накладом (300 примірників) [37].

Песінний, гостю, песінний,
Наші найді ти умішай,
Як музичний гарний слух
Радістю тишай тіло й дух,
Так несхожаний твій провід
Завирує і місто, й весь світ.

Граде печальний, Перевслав!
Часто серце твоє зиває
Випитого змію бачити ти.
Се світлий день тебе освітін,
В хвилині вітряний твій палін,
В корабель знов кермає сін.

Він як і ділом, так і в словах
Дух твій підлигає, що весел у грехах.
Одхлай чесний від злої душі,
Одхлай земного бляклого крут,
Стиль віроуваляем душ людських
Одхлай від дикого плотських.

Христе, Ти витік благ світлий,
Тож дух на пастира вийши свій.
Оришаком будь йому,
Щоб в його привлад гнав підману
З гасни його всіх чоловік,
І здох би йому щастливий вік.

Рис. 7. Сторінка «Саду Божественних пісень». Музичної збірки на вірші Григорія Сквороди» [11]

Сучасні технічні засоби дозволяють активно створювати й поширювати музичний контент на

слова Григорія Сквороди, таких аудіо та відео, професійних й аматорських, є чимало на ютубі та інших платформах, тож природно, що з'явилося видання, яке поєднало в собі текстову й музичну інформацію, сучасні переклади пісень Сквороди, ноти й запис авторського виконання. Таким виданням є книжка з аудіодиском Петра Приступова «Сад Божественних пісень. Музична збірка на вірші Григорія Сквороди» («АДЕФ-Україна», 2018) [11]. Переклад більшості текстів пісень належить Петру Приступову, окремі подано в перекладах Валерія Шевчука з авторською адаптацією музиканта для виконання. У виданні використано сквородинівську серію ілюстрацій художниці Марисі Рудської. Книжка вийшла невеликим накладом (200 примірників), тож пройшла повз увагу навіть професійного кола музикантів, проте сьогодні більшість слухачів знайомиться з його виконанням не з аудіодиску, а на ютубі, а видання залишається бібліографічною рідкістю.

Репринтні чи факсимільні видання Сквороди є майже унікальними явищами на українському ринку, тож їхню появу не можна не відзначити, зокрема подією видавничого світу стало факсимільне видання трактату «Ізраїльський Змія», яке підготував Харківський приватний музей міської садиби 2012 р., а видання здобуло відзнаки «Найкращої книги Форуму» і «Книжкового Арсеналу». Важливою подією ювілейного року стало двотомне видання «Байок харківських», вперше в Україні адаптованих за принципами універсального дизайну для людей з важкими порушеннями зору (шрифтом Брайля).

Отже, стислий огляд видань творів Г. Сквороди від початку XXI ст. дає нам панорамну картину представлення його творів у видавничому репертуарі, публічних бібліотеках й книготорговельному асортименті України. Ми можемо говорити про певну повноту представлення, адже маємо й академічне видання, яким послуговуються дослідники, якісні наукові видання й відносно широкий асортимент вибраних творів. В останні роки бачимо зміщення видавничих акцентів на дитячу аудиторію і підготовку адаптованих видань, а також розширення асортименту подарункових ілюстрованих книжок. Певні кроки української держави зроблено й для підтримки перекладів творів Сквороди іншими мовами, зокрема його ім'я введено до переліку пріоритетних авторів грантового сезону 2021 року, а реалізовані проекти засвідчують не лише зацікавлення творами Сквороди, а й українськими виданнями та якісним перекладом безпосередньо з української.

Важливою проблемою редакторської підготовки публікацій творів Сквороди, на яку варто звернути увагу, є зазначення автора перекладу. У багатьох поетичних текстах й виданнях листів сучасною українською мовою у книжках, публікаціях на інтернет-ресурсах чи в застосунках не вказано імені перекладача й мови, з якої зроблено переклад, або складно його знайти.

Видавцям варто звертати на це увагу і дбати про коректне зазначення авторів перекладів усіх творів Сковороди.

Сучасні тенденції й технології дозволяють готувати книжки, які заохотять до читання творів мислителя, тож варто очікувати, що така тенденція буде сталою й асортимент видань у книгарнях буде розширюватися. Крім того, щогорічні численні заходи з відзначення ювілею Григорія Сковороди в умовах жорсткої боротьби за незалежність країни та в час ревізії

власної культури і взаємин з російською імперською політикою дають новий поштовх для видавничого переосмислення творчого спадку мислителя й літератора.

Тенденції сучасного світу, коли усе більше людей читають книжки в мобільних додатках зумовлюють майбутню проблему для вивчення, яка не була охоплена в цій статті, зокрема йдеться про перспективу дослідження особливостей подання творів Сковороди в електронних книжкових застосунках.

Список використаної літератури

1. Афоризми Григорія Сковороди. Переяслав : НІЕЗ «Переяслав», 2022. 48 с.
2. «Вінець моїх свічад, що знають геть усе...»: літературознавчий світ Леоніда Ушкалова : бібліогр. довід. / упоряд., наук. ред., передм. Н. Левченко. Харків : Майдан, 2020. 92 с.
3. Григорій Сковорода — дітям : Байки в переказі Олександра Виженка і малюнках-загадках Анни Сезон. Київ : Час майстрів, 2021. 108 с.
4. Григорій Сковорода. 1722–1794 : бібліограф. покаж. / Нац. парлам. б-ка України, Нац. музей літератури України ; уклад. Г. Гамалій, В. Шевченко ; наук. ред. Р. Жданова. Київ, 2002. 136 с.
5. Григорій Сковорода. Вибрані афоризми / худ. Олександр Ройтбурд. Харків : Фоліо, 2020. 256 с.
6. Григорій Сковорода: філософія життя і творчості «українського Сократа» : наук.-допом. бібліогр. покажч. / Харків. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди, наук. б-ка ; уклад. Т. І. Неудачина ; відп. ред. О. Г. Коробкіна. Харків : ХНПУ, 2019. 128 с.
7. Григорій Сковорода дітям : [для ст. шк. віку] / упоряд., передм., прим. Валерія Шевчука. Львів : Априорі, 2017. 86, [1] с. : іл., нот. (Априорі — дітям).
8. Два століття сквородіани : бібліограф. довідник / укл.: Л. Ушкалов, С. Вакуленко, А. Свтушенко ; ред. Л. Ушкалов = Two centuries of Skovorodiana : Bibliographical Guide / Compiled by Leonid Ushkalov, Serhii Vakulenko, Alla Ievtushenko; supervised and ed. by Leonid Ushkalov. Харків : Акта, 2002. 525 с.
9. Левченко Н. [Рец.]. *Roczniki humanistyczne : Slowianoznawstwo*. Lublin : Towarzystwo Naukowe KUL, 2011. Tom LIX. Zeszyt 7. S. 228–237 [Рец. на кн. : Григорій Сковорода. Повна академічна збірка творів / Г. С. Сковорода ; НАН України [та ін.] ; за ред. Л. Ушкалова. Харків : Майдан, 2010. 1398 с. : портр.].
10. «Прийти у світ Людиною...»: до 295-річчя з дня народження Григорія Сковороди : біобібліогр. покажч. / уклад. А. Мартинюк ; техн. ред. Т. Бондарчук. Житомир, 2017. 83 с.
11. Приступов П. Сад Божественних пісень : Музична збірка на вірші Григорія Сковороди. Київ ; Ерфурт : АДЕФ-Україна, 2018. 56 с. (+CD-ROM).
12. Сковорода Г. Байки : [для дітей мол. шк. віку] / упоряд. й адапт. Леоніда Ушкалова ; худож. Інокентій Коршунов. Харків : Віват, 2020. 64 с. : кольор. іл. (Найкращий подарунок).
13. Сковорода Г. Байки харківські / пер. зі староукр. мови Н. Федорак. Львів : Свічадо, 2009. 72 с. : іл. (Короткі історії для душі).
14. Сковорода Г. Байки Харківські / пер. Назара Федорака. Львів : Terra Incognita, 2019. 99, [8] с. : кольор. іл. (Серія «Українська езотерика»).
15. Сковорода Г. Буквар миру : кн. для сімейн. читання / [упоряд., пер. та прим. Леоніда Ушкалова]. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2015. 318 с. : іл.
16. Сковорода Г. Вибрані твори / упоряд. та передмова Л. Ушкалов ; прим. та комент. Л. Ушкалов, С. Вакуленко ; НАН України, Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка, Ін-т філос. ім. Г. С. Сковороди, Харк. іст.-філол. т-во. Харків : Прапор, 2007. 384 с.
17. Сковорода Г. Вибрані твори в українських перекладах / [упорядкув. текстів, передм. та прим. Л. В. Ушкалова]. Харків : Ранок, 2009. 239 с. (Українська муза : у 12 т. ; т. 1).
18. Сковорода Г. Життя наше — це подорож / упоряд. і пер., вступ. ст., комент. Валерія Шевчука. Львів : Априорі, 2021. 269, [2] с. : іл.
19. Сковорода Г. Ізраїльський Змій : [факс. вид.] / [упоряд. Г. В. Путова] ; Центр. держ. іст. арх. України, м. Київ, Харк. приват. музей міськ. садиби. Харків : Харк. приват. музей міськ. садиби, 2012. 170 с.
20. Сковорода Г. Листи до Михайла Ковалинського / Нац. літ.-мемор. музей Г. С. Сковороди. Харків : Майдан, 2012. 182 с.
21. Сковорода Г. Літературні твори / упоряд., передм., пер. та прим. Валерія Шевчука. Львів : Априорі, 2020. 352 с. (Споконвічна мудрість).
22. Сковорода Г. Найкраще : [вibr. твори] / [пер.: М. Кошуби, Г. Сварник, Н. Федорака ; передм. Р. Чопика, А. Любки]. Львів : Terra Incognita, 2017. 320 с. : іл. (Україн. езотерика).
23. Сковорода Г. Повна академічна збірка творів / за ред. проф. Леоніда Ушкалова. Харків ; Едмонтон ; Торонто : Майдан ; Вид-во Канад. Ін-ту Україн. Студій, 2011. 1400 с.
24. Сковорода Г. Повне зібрання творів : у 2 т. Київ : Наукова думка, 1973.

25. Сковорода Г. Полное собрание сочинений : в 2 т. / [науч. ред. С. Йосипенко]. Киев : Богуславкнига, 2012.
26. Сковорода Г. Сад божественных пісень / підгот. тексту, передм. та комент. Л. Ушкалов ; худож. У. Мельникова. Харків : Майдан, 2002. 127 с. : іл. (Б-ка слобідської класики).
27. Сковорода Г. Сад божественных пісень : [поезії, байки, притчі, філос. трактати, листи] : для старш. шк. віку / [упорядкув. текстів, передм., прим. В. Шевчука]. Київ : Нац. книжковий проект, 2011. 334 с. (Б-ка шкільної класики. Обов'язкова програма. 9 клас).
28. Сковорода Г. Сад божественных пісень : для ст. шк. віку / [упоряд. текстів, передм., прим. В. Шевчука.]. Київ : Школа, 2007. 334 с. (Б-ка шкільної класики).
29. Сковорода Г. Сад божественных пісень. Афоризми. Київ : Мультимедійне видавництво Стрельбицького, 2017.
30. Сковорода Г. Сад божественных пісень. Байки. Листи. Філософські трактати. Афоризми. Київ : Андронум, 2021. 118 с.
31. Сковорода Г. Сад божественных пісень. Харків : Фолио, 2014. 576 с. (Школьная б-ка).
32. Сковорода Г. Сад божественных песен. Андронум, 2020. 96 с.
33. Сковорода Г. Сад божественных песен. Харків : Фолио, 2014. 288 с. (Миниатюра).
34. Сковорода Г. Світ ловив мене, та не впіймав / упоряд. та вступ. ст. В. В. Кравець. Харків : Фолио, 2006. 608 с.
35. Сковорода Г. Світ ловив мене... / худ. Олександр Ройтбурд. Харків : Фолио, 2022. 272 с.
36. Сковорода Г. Твори : у 2 т. / Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка НАН України [редкол.: М. Жулинський, М. Сулима, О. Прицак та ін. ; відп. ред. М. Сулима] ; [пер. із староукр. мови і прим. В. Шевчука]. Вид. 2-ге, випр. Київ : Обереги, 2005. (Київ. б-ка давнього україн. письменства).
37. Сковорода Г. Сад божественных песней, прозябший из зерн Священнаго Писанія / [пер. укр. В. Шевчука ; пер. рум. Eusebie Frasenius ; передм. V. Antoficiuc, E. Frasenius] = Skovoroda H. Livada cânturilor divine, care acrescut din semințele sfintei scripturi. Чернівці : Наші книги, [2012]. 260 с.
38. Сковорода Г. Сад божественных песней. Харьков : Фолио, 2009. 285 с.
39. Сковорода Г. Розмова про істинне щастя / пер. укр. мовою, прим. В. Шевчук. Харків : Прапор, 2002. 280 с.
40. СковороДАР : Життя, творчість, спадок / упоряд. Назар Федорак; пер. Наталія Косенко, Назар Федорак ; іл. Катерина Перепелиця. Харків : Видавничий дім «Школа», 2022. 416 с.
41. Ушкалов Л. «Повний» Сковорода, перекладений по-російському ([рец. на кн.] Сковорода Григорій. Повне зібрання творів у 2-х т. Т. 1. Трактати та діалоги / пер. російською мовою Р. Кисельова ; під ред. С. Йосипенка. Київ: Богуславкнига, 2011. 432 с. кол. вклейка 16 с.; Т. 2. Проза. Поезія. Переклади. Листи. Різне / пер. рос. мовою Р. Кисельова, за участі М. Кашуби та Я. Стратій, під ред. С. Йосипенка. Київ: Богуславкнига, 2012. 488 с. Кол. вклейка 16 с.). *Слово і Час*. 2014. № 2. С. 115–119.
42. Ушкалов Л. Ловитва невловного птаха: життя Григорія Сковороди. Київ : Дух і Літера, 2017. 368 с. (Постаті культури).
43. Ушкалов Л. Про нове академічне видання повної збірки творів Григорія Сковороди. *Дивослово*. 2013. № 5. С. 57–60.
44. Федорак Н. Вінець і вирій українського бароко. Сім наближень до Григорія Сковороди. Харків : Акта, 2020. 176 с.

Надійшла до редакції 14 листопада 2022 р.

Прийнята до друку 08 грудня 2022 р.

References

1. Aforyzmy Grygoriya Skovorody. Pereyaslav : NIEZ «Pereyaslav», 2022. 48 s.
2. «Vinets moikh svichad, sheho znaiut het use...»: literaturoznavchyi svit Leonida Ushkalova : biobliohr. dovid. / uporiad., nauk. red., peredm. N. Levchenko. Kharkiv : Mайдan, 2020. 92 s.
3. Grygorij Skovoroda — dityam : Bajky v perekazi Oleksandra Vyzhenka i malyunkax-zagadkax Anny Sezon. Kyiv : Chas majstriv, 2021. 108 s.
4. Grygorij Skovoroda. 1722–1794 : bibliografichnyj pokazhchyk / Nacz. parlam. b-ka Ukrainy, Nacz. muzej literatury Ukrainy ; uklad. G. Gamalij, V. Shevchenko ; nauk. red. R. Zhdanova. Kyiv : [b. v.], 2002. 136 s.
5. Skovoroda G. Vybrani aforyzmy / hud. Oleksandr Rojtburd. Xarkiv : Folio, 2020. 256 s.
6. Hryhorii Skovoroda: filosofii zhyttia i tvorhosti «ukrainskoho Sokrata» : nauk.-dopom. bibliohr. pokazhch. / Kharkiv. nats. ped. un-t imeni H. S. Skovorody, nauk. b-ka ; uklad. T. I. Neudachyna ; vidp. red. O. H. Korobkina. Kharkiv : KhNPU, 2019. 128 s.
7. Grygorij Skovoroda dityam : [dlya st. shk. viku] / uporiad., peredm., prym. Valeriya Shevchuka. Lviv : Apriori, 2017. 86, [1] s. : il., noty. (Apriori — dityam).
8. Dva stolittia skovorodiiany : bibliohraf. dovidnyk / ukl.: L. Ushkalov, S. Vakulenko, A. Yevtushenko ; red. L. Ushkalov = Two centuries of Skovorodiana : Bibliographical Guide / Compiled by Leonid Ushkalov, Serhii Vakulenko, Alla Ievtushenko; supervised and ed. by Leonid Ushkalov. Kharkiv : Akta, 2002. 525 s.
9. Levchenko N. [Retsenziia]. Roczniki humanistyczne : Slowianoznawstwo. Lublin : Towarzystwo Naukowe KUL, 2011. Tom LIX. Zeszyt 7. S. 228–237 [Rets. na kn. : Hryhorii Skovoroda. Povna akademichna zbirka tvoriv / H. S. Skovoroda ; NAN Ukrainy [ta in.] ; za red. L. Ushkalova. Kharkiv : Mайдan, 2010. 1398 s. : portr.].
10. «Pryjty u svit Lyudynoyu...» : do 295-richchya z dnya narodzhennya Grygoriya Skovorody : biobibliogr. pokazhch. / uklad. A. Martyniuk ; texn. red. T. Bondarchuk. Zhytomyr, 2017. 83 s.

11. Prystupov P. Sad Bozhestvennyx pisen : Muzychna zbirka na virshi Grygoriya Skovorody. Kyiv ; Erfurt : ADEF-Ukrayina, 2018. 56 s. (+CD-ROM).
12. Skovoroda G. Bajky : [dlya ditej mol. shk. viku] / uporyad. j adapt. Leonida Ushkalova ; xudozh. Inokentij Korshunov. Xarkiv : Vivat, 2020. 64 s. : kolor. il. (Najkrashhyj podarunok).
13. Skovoroda G. Bajky xarkivski / per. zi staroukr. movy N. Fedorak. Lviv : Svichado, 2009. 72 s.: il. (Korotki istoriyi dlya dushi).
14. Skovoroda G. Bajky Xarkivski / per. Nazara Fedoraka. Lviv : Terra Incognita, 2019. 99, [8] s. : kolor. il. (Seriya «Ukrayinska ezoteryka»).
15. Skovoroda G. Bukvar myru : kn. dlya simejn. chytannya / [uporyad., per. ta prym. Leonida Ushkalova]. 2-ge vyd. Xarkiv : Klub Simejnogo Dozvillya, 2016. 318 s. : il.
16. Skovoroda G. Vybrani tvory / uporyad. ta peredmova L. Ushkalov ; prym. ta koment. L. Ushkalov, S. Vakulenko ; NAN Ukrayiny, In-t l-ry im. T. G. Shevchenka, In-t filos. im. G. S. Skovorody, Xark. ist.-filol. t-vo. Xarkiv : Prapor, 2007. 384 c.
17. Skovoroda G. Vybrani tvory v ukrayinskyyx perekladax / [uporyadkuv. tekstiv, peredm. ta prym. L. V. Ushkalova]. Xarkiv : Ranok, 2009. 239 s. (Ukrayinska muza : u 12 t. ; t. 1).
18. Skovoroda G. Zhyttya nashe — ce podorozh / uporyad. i per., [vstup. st., koment.] Valerij Shevchuk. Lviv : Apriori, 2021. 269, [2] s. : il.
19. Skovoroda G. Izrayilskiy Zmij / [uporyad. G. V. Putova] ; Centr. derzh. ist. arx. Ukrayiny, m. Kyiv, Xark. pryvat. muzej misk. sadyby. Faks. vyd. Xarkiv : Xark. pryvat. muzej misk. sadyby, 2012. 170 s.
20. Skovoroda G. Lysty do Myxajla Kovalynskogo / Nacz. lit.-memor. muzej G. S. Skovorody. Xarkiv : Majdan, 2012. 182 s.
21. Skovoroda G. Literaturni tvory / uporyad., peredm., per. ta prym. Valeriya Shevchuka. Lviv : Apriori, 2020. 352 s. (Spokonvichna mudrist).
22. Skovoroda G. Najkrashhe : [vybr. tvory] / [per.: M. Koshuby, G. Svarnyk, N. Fedoraka ; peredm. R. Chopyka, A. Lyubky]. Lviv : Terra Incognita, 2017. 320 s. : il. (Ukrayin. ezoteryka).
23. Skovoroda G. Povna akademichna zbirka tvoriv / za red. prof. Leonida Ushkalova. Xarkiv ; Edmonton ; Toronto : Majdan ; Vyd-vo Kanad. In-tu Ukrayin. Studij, 2011. 1400 s.
24. Skovoroda G. Povne zibrannya tvoriv : u 2 t. Kyiv : Naukova dumka, 1973.
25. Skovoroda G. Polnoe sobranje sochinenij : v 2 t. / [nauch. red. S. Josypenko]. Kiev : Boguslavkniga, 2012.
26. Skovoroda G. Sad bozhestvennyx pisen / pidgot. tekstu, peredm. ta koment. L. Ushkalov ; xudozh. U. Melnykova. Xarkiv : Majdan, 2002. 127 s.: il. (B-ka slobidskoyi klasyky).
27. Skovoroda G. Sad bozhestvennyx pisen : [poeziyi, bajky, prytychi, filos. traktaty, lysty] : dlya starsh. shk. viku / [uporyadkuv. tekstiv, peredm., prym. V. Shevchuka]. Kyiv : Nacz. knyzhkovyj proekt, 2011. 334 s. (B-ka shkilnoyi klasyky. Obov'yazkova programa. 9 klas).
28. Skovoroda G. Sad bozhestvennyx pisen : dlya st. shk. viku / uporyad. tekstiv, peredm., prym. V. Shevchuk. Kyiv : Shkola, 2007. 334 s. (B-ka shkilnoyi klasyky ; Tvory shkilnoyi programy dlya chytannya ta obov'yazkovogo vyvchennya).
29. Skovoroda G. Sad bozhestvennyx pisen. Aforyzmy. Kyiv : Multymedijne vydavnytstvo Strelbyczkogo, 2017.
30. Skovoroda G. Sad bozhestvennyx pisen. Bajky. Lysty. Filosofski traktaty. Aforyzmy. Kyiv : Andronum, 2021. 118 s.
31. Skovoroda G. Sad bozhestvennyx pisen. Xarkiv : Folio, 2014. 576 s. (Shkolnaya b-ka).
32. Skovoroda G. Sad bozhestvennyx pesen. Andronum, 2020. 96 s.
33. Skovoroda G. Sad bozhestvennyx pesen. Xarkiv : Folio, 2014. 288 s. (Miniatjura).
34. Skovoroda G. Svit lovyv mene, ta ne vpijmov / uporyad. ta vstup. st. V. V. Kravetz. Xarkiv : Folio, 2006. 608 s.
35. Skovoroda G. Svit lovyv mene... / xud. Oleksandr Rojtburd. Xarkiv : Folio, 2022. 272 s.
36. Skovoroda G. Tvory : u 2 t. / In-t l-ry im. T. G. Shevchenka NAN Ukrayiny [redkol.: M. Zhulynskiy, M. Sulyma, O. Priczak ta in. ; vidp. red. M. Sulyma] ; [per. iz staroukr. movy i prym. V. Shevchuka]. Vyd. 2-ge, vypr. Kyiv : Oberegy, 2005. (Kyiv. b-ka davnego ukrayin. pysmenstva).
37. Skovoroda G. Sad bozhestvennyx pesnej, prozyabshij yz zern Svyashhennago Pysaniya / [per. ukr. V. Shevchuka ; per. rum. Eusebie Frasiuuc ; peredm. V. Antoficiuc, E. Frasiuuc] = Skovoroda H. Livada cânturilor divine, care acrescut din semințele sfintei scripturi. Chernivci : Nashi knygy, [2012]. 260 s.
38. Skovoroda G. Sad bozhestvennyx pesnej. Xarkov : Folio, 2009. 285 s.
39. Skovoroda G. Rozmova pro istynne shhastya / per. ukr. movoyu, prym. V. Shevchuk. Xarkiv : Prapor, 2002. 280 s.
40. Skovoroda D. Zhyttya, tvorichist, spadok / uporyad. Nazar Fedorak ; per. Nataliya Kosenko, Nazar Fedorak ; il. Kateryna Perepelycyia. Xarkiv : Vydavnychij dim «Shkola», 2022. 416 s.
41. Ushkalov L. «Povnyj» Skovoroda, perekladenyj po-rosijskomu ([recz. na kn.] Skovoroda Grygorij. Povne zibrannya tvoriv u 2-x t. T. 1. Traktaty ta dialogy / per. rosijskoyu movoyu R. Kyselova ; pid red. S. Josypenka. Kyiv: Boguslavkniga, 2011. 432 s. kol. vklejka 16 s.; T. 2. Proza. Poeziya. Pereklady. Lysty. Rizne / per. ros. movoyu R. Kyselova, za uchasti M. Kashuby ta Ya. Stratij, pid red. S. Josypenka. Kyiv: Boguslavkniga, 2012. 488 s. Kol. vklejka 16 s.). Slovo i Chas. 2014. № 2. S. 115–119.
42. Ushkalov L. Lovytva nevlavnoho ptakha: zhyttia Hryhoriia Skovorody. Kyiv : Dukh i Litera, 2017. 368 s. (Postati kultury).
43. Ushkalov L. Pro nove akademichne vydannia povnoi zbirky tvoriv Hryhoriia Skovorody. Dyvoslovo. 2013. № 5. S. 57–60.
44. Fedorak N. Vinets i vyrii ukrainskoho baroko. Sim nablyzhen do Hryhoriia Skovorody. Kharkiv : Akta, 2020. 176 s.

Submitted November 14, 2022.

Accepted December 08, 2022.

Oksana Levytska, PhD of Philology, Department of Media Communications, Ukrainian Academy of Printing (Pidholosko str., 19, Lviv, 79020, Ukraine), Department of Applied Linguistics, Lviv Polytechnic National University (12 Bandera str., Lviv, 79013, Ukraine); e-mail: oksana_levytska@ukr.net; <https://orcid.org/0000-0002-5033-4661>

Rethinking of Hryhoriy Skovoroda's Legacy in the 21st Century Publishing

The article is dedicated to a review of the works by Hryhoriy Skovoroda published in Ukraine over the past two decades. Interdisciplinary studies that employ literary criticism and book publishing methodology have been applied to systematize the editions that were released between 2000 and 2022. A significant contribution to the publishing of Skovoroda's legacy is *The Complete Academic Edition of Hryhoriy Skovoroda's Works* edited by Professor Leonid Ushkalov (2010). In the focus of the study are also important editions of the previous years, such as the first complete translation of the author's works into Ukrainian literary language and its subsequent new editions. In terms of the range of the assortment, the following editions should be noted: *Hryhoriy Skovoroda. Selected Works* (Terra Incognita, 2017), *Literary Works and Our Life – A Journey* (Apriori), *SkovorodaR. Life, Creativity, Legacy* (Shkola Publishing House). A significant share of the editions published are texts by Skovoroda that are studied in schools, i.e. pupils are reading them in translations into modern Ukrainian language or as adapted texts for children of different age groups. Such editions can be found in the repertoire of such publishing houses as Shkola, Apriori, Family Leisure Club, Ranok, Vivat, Chas Maistriv and others. Contemporary editions tend to have quality visual presentation, graphic story and modern illustrations. Skovoroda's texts have also received unique illustrative accompaniment done by Agrafka Art Studio, Anna Sezon, renowned artist Oleksandr Roitburd, Marysia Rudska and others for the format of collector's or gift editions. The research also covers the Russian-language editions of Skovoroda's works published in Ukraine as well as musical and facsimile editions. A review of the editions allows for tracing specific trends in the publications of Skovoroda's texts and the issues of preparing them for publication.

The article is accompanied by a bibliography of editions of Skovoroda's works that have been selected for analysis.

Key words: Hryhoriy Skovoroda, editions, translations, editions for children, music editions, selected works, academic editions
